

GEMEENTEPOLITIE
MAASTRICHT

Maastricht, 30 I 1948.

No. B 4445.
DICT. Mu.
BJL. 1.

27 JULI 1948
Geheim

ONDERWERP: vergadering Nationaal Comité Rijkseenheid
ANTWOORD OP SCHRIJVEN:

OPGELEGG

Hierbij heb ik de eer U te
doen toekomen, ter kennisname, een
afschrift van het rapport mijner
administratie, No. 392, betreffende
de op 23 Juni 1948 in de Stadsschouw-
burg alhier gehouden openbare verga-
dering van het Nationaal Comité
Handhaving Rijkseenheid.

Coll. De Commissaris van Politie,

Aan het Hoofd van de C.V.D.
'S GRAVENHAGE.

B.P.

P O L I T I E - M A A S T R I C H T .

A F D - I N L I C H T I N G E N -

D I E N S T .

NO. 392.

ONDERWERP: VERGADERING VAN HET
NATIONAAL COMITÉ HAND-
HAVING RIJKSEENHEID.

R A P P O R T .

Ondergetekende, _____, agent rechercheur van Politie te Maastricht, tevens onbezoldigd Rijksveldwachter, heeft de eer UEdelGestrige het navolgende te rapporteren:-----

"Op Woensdagavond, 23 Juni 1948, omstreeks 20.15 uur, heeft de afdeling Maastricht van het Nationaal Comité Handhaving Rijkseenheid een openbare vergadering gehouden in de Stadsschouwburg alhier. De vergadering, welke bedoeld was als propaganda-avond voor de aanstaande verkiezingen, was aangekondigd door middel van het verspreiden van pamfletten en was er gelegenheid tot vrij debat. Aanwezig waren ongeveer 200 personen, bij een zaalcapaciteit van 800 zitplaatsen. Onder de aanwezigen bevonden zich zeer vele personen uit de geëerde stand en vele leden der Katholieke Volks Partij. Leden van de Communistische Partij Nederland heeft rapporteur niet in de zaal kunnen opmerken. In de foyer van de Schouwburg werd kosteloos het gebruikelijke propaganda-materiaal in zeer royale mate verspreid en kon iedere bezoeker een tiental brochures verkrijgen, met een gezamenlijk bladwijze-inhoud van ongeveer 400. De vergadering werd omstreeks 20.20 uur geopend en wel door de Heer _____, voorzitter van de Afdeling Maastricht van het Nationaal Comité Handhaving Rijkseenheid en wonende te _____. Het inleidende betoog van deze persoon was zeer kort en verzocht hij de aanwezigen te luisteren naar de redevoering van de heer _____

vertegenwoordiger van het Ned. Bureausinstituut voor Zuid-Limburg en wonende te _____. Zijn toespraak kost in het kort op het navolgende neer:-----

"Geachte aanwezigen. Ik wil U hedenavond een korte uiteenzetting geven over de Indië-Politiek van heden ten dage. Zoals U weet is op 7 december 1948 a.s. verkiezing van de nieuwe Staten Generaal in verband met de komst van de grondwetwijziging. Deze gebeurtenis houdt nauw verband met ons Indonesië, welk land ongeveer 3 eeuwen aan het moederland verbonden is. Voor dit Indonesië zijn wij de strijd aangegaan en zullen wij deze strijd tot de uiteindelijke overwinning blijven voeren. Doch, mijn toehoorders er is een groot misverstand ontstaan ten opzichte van ons en de K.V.P. Deze K.V.P. vindt dat er voor ons geen plaats meer is bij hun, doch ik ben de mening toegedaan van wel, teneer daar onze strijd een rechtvaardige strijd is en zij gevoerd wordt door Katholieken. Van Indonesië begrijpen niet veel mensen iets, doch zulks neem ik hen niet kwalijk. In dit ver-

band betreur ik het dan ook, dat de K.V.P. de grote Indië kenners niet onder hun afgevaardigden tellen. Verder verwijt men ons, dat wij conservatief zijn, dat wij vasthouden aan het oude koloniale systeem, doch aan d verwijt wil ik geen woorden verspillen, want zulks is te gek om over te praten. Het grootste onrecht, dat men ons in de schoenen wil schuiven is dat wij door onze actie en met het uitkomen van een eigen lijst los van K.V.P., katholieken stemmen doen verloren gaan, maar ik vraag U, geachte vergadering gaan er wel katholieke stemmen verloren? Neen en nogmaals neen. Vervolgens besprak de spreker hoe de toestand zou zijn als Nederland Indië kwijt zou zijn en riep daarbij uit: "Als wij naar onze Regering zien en haar stuntelige politiek ten opzichte van Indonesië, dan zal ik een bemerken, dat het niet lang meer kan duren, of ons mooie Indië is voor ons verloren. Men kan het dagelijks in de pers lezen, dat de communisten invloed in Indië hand over hand toe neemt en mocht zulks gebeuren dan ondergaat Nederland een economische debacle, die haar weerga in de geschiedenis niet vindt. Armoede zal er dan komen, met een gedeeltelijke stillegging van onze industrie. Men zal weer arbeiders naar de steunplokken zien gaan, met alle funeste gevolgen van dien. Spreker gaf vervolgens een financieel overzicht van de toestand in Indië voor de oorlog en merkte daarbij op, dat van de 5 milliard beleggingen, er 4 milliard van Nederlandse ondernemingen waren en door Nederlanders gestort. Spreker vervolgde met de woorden: "Men verwijt ons wel eens, dat wij uitbuiters zijn geweest in Indië, doch dit zijn allemaal dikke woorden. Ik weet wel dat er voor de oorlog vele miljoenen winst naar Nederland afvloeiden en ik geef toe, dat zulks wel eens te veel is geweest, doch waar ter wereld was het bestaan en beschaving der inheemse bevolking beter gewaarborgd, onder het Nederlandse bestuur. Men ziet het nu, riep spreker uit, wat er van ons Indië wordt onder zeggenschap van de Republiek. Een republiek die aan de lijfbanden loopt van Moskou. Men kan zulks het beste waarnemen uit de pas gesloten overeenkomst met Moskou en de communistische geest, die in het republikeinse leger, vakbonden en jeugd-organisaties heerst. Aan het hoofd van dit alles staat een collaborateur en profiteur, genaamd Soekarno. Deze persoon heeft op de ergste wijze gecollaboreerd met de Japanners. Heeft 2 miljoen Javanen dwangarbeid voor de Japanners laten verrichten. Nu ziet men hem lopen in het gareel van Moskou, want in feite, mijne toehoorders, deelde Stalin momenteel de lakens in Indonesië uit. Deze Soekarno is een gewetenloos mens en haat met geheel zijn hart de Nederlanders. Tot slot zag spreker naar twee mogelijkheden voor de opbouw van Indonesië, ofwel de Indonesische Regering grote geldsommen ter beschikking stellen of de particulieren financieel bij te staan de bedrijven weer op gang te brengen en voegde er aan toe, dat hij de laatste mogelijkheid de beste achtte. Spreker besloot met de theatrale uitroep: "Zet allen Uw schouders onder het werk van het Comité Welter, waardoor U voorkomt, dat Indië voor de leeuwen wordt geworpen en stemt op 7 Juli a.s. op lijst 10 No.1. Vervolgens trad als tweede spreker op de heer Ch. J. M. Welter, oud lid van de Raad van Indië en oud minister. Zijn toespraak komt in het kort op het navolgende neer:-----

"Dames en Heren. Ik vind het enorm veel plezieriger hedenavond hier in een zaal te mogen spreken, dan voor de radio, want hier kan ik niet weggeregeld worden, althans voorlopig nog niet (hilariteit en applaus in de zaal). Twee jaren geleden, geachte toehoorders, is de laatste verkiezing geweest van de Staten Generaal en hebben wij vanaf die tijd een samengang gezien van de K.V.P. en de P. v. d. A. Een Rooms-Rode coalitie dus. Deze coalitie wil ik hedenavond eens onder de loupe nemen en wel meer in het bijzonder hun beleid van de afgelopen 2 jaren. Op de eerste plaats hebben wij gezien hoe de K.V.P. een swenking naar links heeft gemaakt en dit nog altijd blijft doen. Ik meen, dat het nog even van belang is terug te gaan in het verleden, waarin wij zien, dat het altijd een strijd is geweest tussen Christendom en Communisme. Men moet nooit *vergeten, dat het*

communisme de logische consequentie is van het marxisme en dit marxisme is vertegenwoordigd in de huidige Partij van de Arbeid. Met deze Partij werkt momenteel de K.V.P. samen, hetgeen voor mij nog altijd onbegrijpelijk is, temeer daar de grondbeginselen van beide partijen in feite toch onverenigbaar zijn. Vervolgens weidde spreker uit over de samenstelling van de huidige regering en kwam daarbij tot de conclusie, dat het protestantse deel van Nederland niet deel uit maakt van huidige regering, hetgeen hij absoluut fout achtte. Wij, zo riep spreker uit, moeten ervoor zorg dragen dat aan deze toestand zo snel mogelijk een einde wordt gemaakt en ijveren dat een kabinet komt, waarin alle politieke partijen, met uitzondering van de communisten, zijn opgenomen. Vervolgens besprak de spreker de financiële toestand van ons land en somde een aantal financiële gegevens op die verstrekt waren door de Nederlandse Bank. Hij kwam daarbij tot de slotsom, dat ons land op het ogenblik een schuld had van ongeveer 40 miljard, waarvan 10 miljard schuld in Indonesië. Ook de tegenwoordige belastingen hekeld spreker scherp en verzekerde de vergadering dat, na de pas uitgekomen belastingen weer nieuwe belastingen in de maak waren. Dit wist hij uit goed ingelichte bron. Dit alles, zo vervolgde spreker, is het resultaat van een 2 jarige Roems-Rode coalitie en ik de daarbij aan een spreuk, welke voorkwam in het toneelstuk "Op Hoop v Zegen", alwaar Kniertje in zegt: "De vis wordt duur gekocht", maar ik verzeker U, de Roems-Rode coalitie is ook niet goedkoop (applaus). Iedereen weet, geachte toehoorders, dat de huidige Indië politiek is vastgelopen. Ook de Regering weet zulks, maar niemand durft het te bekennen. Men praat en confereert maar, maar tot op heden is de toestand zo verslechterd, dat wij er ernstig rekening mee dienen te houden, dat ons Indië voor het moederland verloren is. Het is voor een land als Nederland beschamend te moeten toezien hoe vertegenwoordig van vreemde mogendheden in ons Indië de lakens uitdelen en beslissen hoe de toekomstige status er uit zal zien. En dat voor een land dat kan bogen op een eeuwenoude beschaving en enige honderden jaren geleden tot de machtigste staten van de wereld werd gerekend. Vervolgens gaf spreker een overzicht over de geleide economie in ons land en merkte daarbij sarcastisch op: "Wat weet 'n jonge doctorandi van economie en handel"?, waarop een stem uit de zaal klonk "NIKS", waarover grote hilariteit ontstond. Deze geleide economie kan onze Regering toch niet vasthouden, zo vervolgde spreker, want het mooiste voorbeeld zien we aan de jongste besprekingen met België, in het kader van de Benelux. Aldaar hebben de Belgen gezegd dat voor 1950 de handel en distributie in Nederland grotendeels vrij moet zijn en ziet mijne toehoorders, onze Regering heeft water bij de wijn moeten doen en heeft grotendeels toegegeven. Door dit toegeven bekent onze Regering een enorme tactische fout, een fout die ik nog nimmer in mijn loopbaan heb medegemaakt. Ik juich dan ook het initiatief van de Belgische Regering toe, die weet hoe het moet. Vervolgens keerde spreker weer terug tot het door de Regering gevoerde Indië beleid en zeide: "Onze Regering heeft de laatste tijd een aantal kaakslagen moeten incasseren en wel ten eerste; de Nederlandse delegatie werd in Djokjakarta met poken en stokken geslagen, ten tweede, door de Republiek werd er op Sumatra een Gouverneur benoemd, ten derde het verdrag met Moskou en ten vierde het mobiliseren van het Republikeinse leger onder bevel van Generaal Soedirman. Al deze kaakslagen zijn een schande voor Nederland, zo vervolgde spreker, en tekenen het gevoerde regeringsbeleid. Vervolgens besprak spreker de komende grondwetsherziening en merkte daarbij op dat mocht deze herziening worden doorgevoerd en aangenomen deze het Koninkrijk in tweeën zou breken. Doch zover is het nog niet, vervolgde spreker. Om deze wijziging te torpederen, moeten wij naar buiten propaganda maken voor ons Comité. Zolang de wetgever en de ver-

kiesingen nog niet beëindigd hebben, is er voor ons nog niets verloren en zullen wij onze strijd voortzetten. Hebben de verkiezingen echter gesproken en komt de wijziging er door dan leggen wij ons erbij neer en gaan we in de rouw, want dan pas mijn toebehoorders, is de grote ramp voor ons land aangebroken. Dan pas zal het Nederlandse Volk zelf aanschouwen wat het heeft aangericht en het aan den lijve zelf ondervinden. Daarna besprak de spreker de rede van Hare Majesteit der Koningin, in het jaar 1942 te Londen uitgesproken. Deze rede, zo riep spreker hartstochtelijk uit, kan niet bedoeld zijn op liquidering van ons Koninkrijk, want dit heb ik van te kort medegemaakt in Londen, doch vind het niet fair van de K.V.P., dat deze rede met enige slinkse omgangen gebruikt wordt voor hun propaganda. Deze propaganda kan men lezen in het laatst uitgegeven vlugschrift van de K.V.P. waarin de laatste regel luidt: "De K.V.P. beoogt de omverwerping van de Nationale verhoudingen," doch daarin wordt bedoeld, zo merkte spreker sarcastisch op, "De K.V.P. beoogt de omverwerping van de koloniale verhoudingen. Met dit vlugschrift heeft de K.V.P. een grote blunder gemaakt, door het niet beter te corrigeren, (hilariteit). Vervolgens besprak spreker enige passages uit het dagblad "De Maasbode" en vond dat de daarin gevoerde actie zich onderling tegenspreken. Daarin, zo riep spreker uit, wordt het Indië beleid der Regering verdedigd, maar ik vind het verschrikkelijk, dat Nederland zo maar zijn koloniën cademu doet. Doen, Engeland, Frankrijk, België en Portugal, dat ook met hun koloniën? Het zijn dwazen, die zulks voorstaan. Spreker roerde ook nog even het beleid van de heer Schermerhorn aan vlak na de bevrijding en noemde hem sarcastisch "De bekende landmeter". Tot slot kwam spreker tot de conclusie, dat de K.V.P. aan de leiband liep van de P.v.d.A. en vond het verschrikkelijk, dat de P.v.d.A. nu over alle inlichtingen en gegevens beschikte van de Departementen. Om aan deze toestand een einde te maken, zo vervolgde spreker moeten wij allen propaganda maken voor de lijst Welter om te proberen een vijftal zetels, liefst nog meer, in het komende Parlement te verkrijgen, om zodoende in samenwerking met de Anti Revolutionnaires, de grondwetwijziging te torpederen. Spreker besloot met de uitroep "Stemt lijst 10 No.1 op a.s. 7 Juli." Na beide voornoemde spreekbeurten was er een tiental minuten pauze, waarbij door de heer werd medegedeeld, dat de aanwezigen de gelegenheid hadden tot het indienen van schriftelijke vragen. Na de pauze bleek, dat ongeveer een zeventigtal personen afwezig waren het gebouw hadden verlaten. En werden een tiental schriftelijke vragen bij het bestuur ingediend, die gedeeltelijk door de heren Welter en werden beantwoord.

VRAAG I: luidde als volgt: "Bent U niet mede verantwoordelijk voor de aanstellen van Luitenant Gouverneur Generaal van Heek in Indië?..."

Antwoord van de heer Welter: "Neen, daaraan ben ik zo onschuldig als een pasgeboren kind, omreden ik toen geen deel meer uitmaakte van de Regering in Londen."

VRAAG II: luidde: "Hoe staat de groep Welter over de grenscorrecties Nederland-Duitsland?..."

Antwoord van de heer Welter: "Het Comité op zich zelf heeft da-ron nog geen standpunt ingenomen, doch mijn persoonlijke mening is, dat wij kunnen volstaan met kleine correcties in het grensgebied, alwaar kolenlagen voorkomen."

VRAAG III luidde: "Hoe staat de groep Welter tegenover de laatste bisschoppelijke brief, waarin wordt opgeroepen op de K.V.P. te stemmen?"

Antwoord van de heer Welter: "Ik vind deze vraag meer een gewetensvraag en merk hierbij op, dat men zelf moet uitmaken, op wie men stemt. Het geweten van iedere stemgerechtigde moet hierbij spreken."

VRAAG IV luidde: "Stond het bij het begin der Politieke actie van?"

dat Djokjakarta niet bezet zou worden?-----
Antwoord van de heer luidde: Ja zulks stond vast, mede in vert
met de te verwachten reactie van de Veiligheidsraad, indien Djokjaka
toch bezet zou worden.-----
VRAAG 5 luidde: "Is er'gedreigd met sancties van Amerikaanse zijde
als het Nederlandse leger toch Djokjakarta zou bezet hebben?-----
Antwoord van de heer luidde: "Neen, er zou wel veel kabaal zij
gemaakt, maar er zou niets gebeurd zijn, dit is nog in diplomatieke
taal te verstaan gegeven door de Amerikaanse ambassadeur Walter Foot
in Batavia.-----
De laatste vraag luidde: "Als U het voor het zeggen had, zou U dan n
gen oprukken naar Djokjakarta en aldaar die bandietenbende uitroeien
Antwoord van de heer luidde: "Ik vind deze vraag een zeer last
daar ik geen generaal ben, doch ik vind wel, dat wij moesten doortas
ten. (rapporteur merkt hierbij op, dat spreker geen rechts streeks
antwoord gaf op de laatste vraag.)-----
De vergadering werd door de meergenoemde voorzitter met een dankwoor
aan beide sprekers, omstreeks 25.00 uur gesloten.-----
Zij had een ordelijk verloop en deden er zich geen ongeregelheden
voor.-----
Waarvan door mij, rapporteur, persoonlijk op afgelegde ambtseed is
opgemaakt dit rapport, gesloten en getekend te Maastricht op 24 Juni
1948.
coll: v.R.

AAN:
De Heer Commissaris van Politie,
te M A A S T R I C H T.

GEZIEN:
De Commissaris van Politie,